

NOBLESSE

Christoph Schulte-Richtering

REGI * RĂZBOAIE ȘI COCOTE

istoria lumii într-un singur volum

traducere din limba germană de
MIHAI MOROIU

NÖBLE||E®

Colecție coordonată de Dana MOROIU

Christoph Schulte-Richtering, SCHNICK, SCHNACK, SCHNUCK
Originally published under the title SCHNICK, SCHNACK, SCHNUCK
(pocket book edition: KAISER, KRIEGE UND KOKOTTEN)
Copyright © 2010 by Rowohlt • Berlin Verlag GmbH, Berlin

© Baroque Books & Arts®, 2013

Coperta © Baroque Books & Arts®
Imaginea copertei: Cristiana RADU
Concepție grafică: Dana MOROIU, Corneliu ALEXANDRESCU
Redactor: Denise GEORGESCU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SCHULTE-RICHTERING CHRISTOPH

Regi, războaie și cocote / Christoph Schulte-Richtering;
trad.: Mihai Moroiu. – București : Baroque Books & Arts, 2013

ISBN 978-606-93241-0-3

I. Moroiu, Mihai (trad.)

94(100)

Niciun fragment din această lucrare și nicio componentă grafică nu pot fi reproduse
fără acordul scris al deținătorului de copyright, conform Legii Dreptului de Autor.

Tiparul executat de Monitorul Oficial R.A.

Pentru Joseph și Ulrike

Suntem cu toții bieți pitici, pe umerii uriașilor.

După Bernhard von Chartres

NERO

Porcul troian

Bine ați venit la *Vremuri bune, vremuri rele*¹ – ediția Roma! Astăzi, episodul „Împăratul Nero“.

În episoadele anterioare: împăratul Claudius a fost căsătorit cu o anume Messalina, și împreună au avut un fiu și o fiică, Britannicus și Octavia. Apoi, Claudius s-a îndrăgostit de nepoata sa, Agrippina (mama lui Nero), pe care a luat-o de nevastă, și a dat ordin ca fosta să fie executată. Nero, la rândul lui, s-a căsătorit cu sora sa vitregă, Octavia, și, cum Agrippina a avut amabilitatea să-l tragă pe linie moartă pe Britannicus, fratele lui vitreg, a ajuns pe tron. Pentru ca împăratul Claudius să nu aibă nimic de obiectat, Agrippina l-a otrăvit, la momentul oportun, cu mâncare de ciuperci. Nero și-a arătat recunoștința față de mama sa, ordonând să fie ucisă, rapid, și apoi să fie omorâți și Britannicus, și Octavia.

---

¹ *Gute Zeiten, schlechte Zeiten (GZSZ)*, telenovelă de succes difuzată de postul RTL (n. tr.).

„Imposibil, nu se poate da așa ceva pe post“, spune producătorul GZSZ, „e complet lipsit de realism!“ Dar exact așa arăta realitatea primului secol după Hristos.

Nero... un mare smintit! Educat de un dansator sirian și de un frizer grec. Mirosea oribil, era rotofei și plin de pete și cutreiera țațoș prin tot palatul, desculț, cu picioarele sale sfrijite. Nu purta niciodată aceeași haină de două ori, mergea la pescuit cu plase din aur – iar când pleca de acasă, ordona să fie însoțit de cinci sute de trăsură. Aproape plicticos, dacă ne gândim că unul din cei care i-au urmat, împăratul transsexual Elagabal, nu pornea la drum fără o mie de calești – iar cea în care călătorea el însuși era trasă de femei goale. Plăcută imagine, nu încapă îndoială, dar nici prea departe nu se poate ajunge!

Ca imperator, Nero a fost un ratat. Dar nici nu i-a păsat vreodată, considerându-se mai degrabă artist decât politician. Și, ca toți diletanții, se pricepea la nenumărate discipline: canto, actorie, lirie, însă și carele de luptă, și luptele în sine se numărau printre hobby-urile împărătești. Și îl mai amuza să bântuie noaptea, incognito, pe la ușile oamenilor, să se îmbete și să se ia la harță cu supușii de rând. Iar din când în când o mai și încasa, cum s-a întâmplat, spre exemplu, cu senatorul Iulius Montanus, peste a cărui soție a tăbărât într-o noapte și s-a apucat să o pipăie. Montanus a sărit la bătaie, cu sete, dar la un moment dat l-a recunoscut și i-a căzut în genunchi. Dacă nu l-ar fi recunoscut, nu s-ar fi întâmplat nimic. Așa, însă, l-a costat viața, ca pe mulți alții, care nu au făcut altceva decât să rostească un cuvânt necuvenit sau să arunce o privire strâmbă.

Nero obișnuia să bea gunoi de mistreț dizolvat în apă (convins că se fortifică!) și ziua în care s-a bărbierit prima oară a fost declarată sărbătoare. Pe scurt, a fost un țicnit cu

acte în regulă ajuns pe tron împărătesc. Pliniu cel Bătrân îl considera „pestilența pământului”, iar Theodor Mommsen, laureat al Premiului Nobel, l-a declarat „cel mai mizerabil împărat dintre toți câți au ocupat tronul roman”.

Poate ar mai trebui să amintim și că, în Roma antică, sportul și actoria se bucurau de tot atâta trecere cât proxenetismul sau traficul de droguri, în zilele noastre. Actorii, la fel ca gladiatorii și prostituatele, erau considerați de cea mai joasă extracție. Iar senatorii nu priveau deloc cu ochi buni că Nero se învârtea în asemenea cercuri. Dar pe el nu îl interesa câtuși de puțin părerea lor, fiindu-i în puteri să îi ridice în rang sau să îi execute, după bunul său plac. Cu timpul, a început să se dedice tot mai mult artelor și tot mai puțin treburilor statului, făcându-și debutul pe scenă, în rol de femeie aflată în chinurile facerii, urlând și zvârcolindu-se în fața spectatorilor. Și mai apărea în public îmbrăcat în tunică grecească, scurtă și brodată cu flori, sau frecventa sala de sport, unde se lăsa văzut luptând, dezbrăcat și uns cu ulei pe trup.

Îi mai plăcea să cânte la liră (instrument cu coarde, strămoș al chitarei) și, mai mult decât atât, să-și facă apariția pe neașteptate în teatru și să performeze vocal – maltratându-și publicul ore în șir. De la sine înțeleș, nimeni nu avea voie să părăsească locul în timpul reprezentațiilor sale. Peste tot mișunau spioni, iar cine nu aplauda suficient sau căsca plictisit ori se strâmba cumva, ironic, putea plăti cu viața. Doar mort puteai părăsi gradenele și mulți ar fi preferat varianta.

Nero se dădea în vânt după banchete extravagante și mâncăruri fanteziste, și comanda să i se pregătească limbă de flamingo și creier de struț. De mare prețuire se bucura și „porcul troian”: un purcel de lapte spintecat, din care își lua zborul un stol de sturzi vii. Iar în umplutură mai existau și ouă, stridii și chiftele. Gustos! După un asemenea

festin, împăratul trebuia să se ușureze, străduindu-se să dea totul afară, vomând sau comandându-și o clismă.

Uneori, Nero mai avea și fantezia să se înfășoare în blănuri de animale sălbatice, care apoi erau bine cusute în jurul lui, și cerea să fie închis într-o cușcă. Pentru a fi eliberat ceva mai târziu, când se năpustea asupra unor bieți spectatori, legați de stâlpi, în pielea goală. Și îi mai plăcea să se dedea la tot soiul de excese, inclusiv sexuale, cu paharnicul său. Iar cu favoritul Sporus s-a și căsătorit. Apoi l-a castrat și l-a supus la nenumărate încercări, absolut empirice, de schimbare de sex, făcând din el un fel de Lorielle London a Antichității. Totul sună cât se poate de prost, dar, contrar evidenței, Nero nu era deloc lipsit de talent artistic. Se spune că, odată, în timp ce interpreta rolul lui Heracle, totul părea atât de autentic, încât garda sa de corp s-a năpustit pe scenă ca să-l salveze. Iar cine reușește să obțină un asemenea efect nu e un simplu bufon. Însă, la primul său concert cu public susținut la Neapole, Nero a adus la fața locului cinci mii de romani, plătiți, care să aplaude și să ovaționeze (pentru conceptul de „aplaudaci”, vezi capitoul → 1968). Și astfel, în anul 64 d. Hr., el a organizat primul eveniment premergător Eurovisionului. Iar cutremurul care s-a produs în timpul show-ului nu a avut nicio legătură cu interpretarea sa.

Nero iubea și Grecia, și tot ceea ce ținea de ea. Consecvent fiind, marele său vis includea și obținerea laurilor olimpici! De fapt, plănuia ca după triumful de la Neapole să-și continue călătoria spre Grecia, unde să aranjeze și acest lucru, când a primit o veste îngrozitoare: Roma era în flăcări! În mod normal, o asemenea bagatelă nu l-ar fi oprit din drumurile sale, dar cum incendiul nu a putut fi stins nici după șase zile și cum amenința să mistuie și unul dintre palatele sale nou-nouțe, s-a hotărât să intre în acțiune și a organizat

adăposturi în grădinile imperiale, lansând un cuprinzător program de asistență.

La scurt timp, însă, s-a răspândit zvonul că Nero însuși ar fi cerut ca Roma să fie incendiată, ca să-și poată pune în aplicare planurile sale de construcții megalomane. Și se mai povestește că ar fi urmărit tot dezastrul de pe dealurile din jur, cântând mulțumit la liră. În *Quo Vadis*, Peter Ustinov a interpretat inegalabil rolul lui Nero, iar pentru scena descrisă mai sus a fost nominalizat la Oscar, în 1952. Dar premiul i-a fost suflat – ce josnicie – de Karl Malden, pentru *Un tramvai numit dorință*. Același Karl Malden care a interpretat și rolul lui Mike Stone, cel cu nasul de cartof, din *Străzile din San Francisco*.

Serenada lui Nero dedicată orașului său în flăcări nu a fost documentată de istorie. Adversarii lui au răspândit acest zvon, în speranța că poporul se va răscula împotriva împăratului. Dar putem bănuși că Nero s-a lăsat încântat de incendiu, ca de o operă de artă, el știind bine să facă distincția între etică și estetică. În regulă, și-o fi zis el, oamenii mor – dar ce privilegii încântătoare! Ca etician, nu făcea doi bani, dar ca estetician... era un consumator rafinat. Asta îmi aduce aminte de atitudinea compozitorului Karlheinz Stockhausen, care a numit seria de atentate de la → 11 Septembrie 2001 „cea mai mare operă de artă care a existat vreodată”. Afirmare problematică, desigur, pentru că ignoră soarta a mii de oameni de dragul esteticii. Dar este o mare greșeală să pui etica în aceeași oală cu estetica, și să consideri vreodată că un om rău nu ar putea fi un artist cât se poate de bun. Sau invers, că unui artist mediocru, dar cu atitudine politică corectă (și poate chiar angajat în apărarea celor săraci și lipsiți de drepturi), i se poate trece cu vederea

orice jalnic rateu. Așa acordă uneori Academia din Stockholm premiile sale pentru literatură, fie zis doar în trecut.

Indiferent dacă povestea se confirmă sau nu, romanii au luat în nume de rău atitudinea lui Nero – și, prin urmare, împăratul avea nevoie de șaipi ispășitori. Și i-a găsit imediat în rândurile creștinilor, care au fost dați hrană la lei sau au fost arși de vii.

Nero s-a ales cu o proastă reputație, dar asta nu din cauză că era un nebun periculos, ci din perspectiva istoriografiei de influență creștină. Nu încapă îndoială că trebuie considerat un împărat nevrednic, cu deplină justificare. Constantin, însă, care și el și-a trimis la moarte fiul, soția, cumnatul și nepotul, mai având și altele pe conștiință, este considerat un împărat bun – deoarece s-a creștinat pe patul de moarte. Așa se întâmplă întotdeauna: dreptatea este de partea învingătorului.

Între timp, Nero își dorea la fel de mult să câștige în Olimpiada din Grecia și, pentru hatârul său, Jocurile au fost amânate cu doi ani și au fost introduse noi discipline – drumul împăratului spre victorie trebuia ușurat cât mai mult cu putință. În anul 67 d.Hr., totul fusese pus la punct. Dar lucrurile au luat o întorsătură neplăcută la cursa de care – Nero s-a dezechilibrat stupid într-o curbă și a căzut, înainte să ajungă la linia de sosire, la fel ca Jürgen Hingsen. Cum recompensa oferită arbitrilor-judecători se ridica la un milion de sesterți, cu toții s-au mai uitat o dată la reluări și au constatat că, totuși, Nero reușise să treacă linia de sosire – și încă primul! – și l-au declarat, fără niciun comentariu, campion olimpic, la fel ca și în alte cinci probe. Și nimic nu s-a schimbat, până în zilele noastre: Carl Lewis are cu trei medalii mai mult decât Nero, iar de trișat a trișat și el. Dar nu se poate demonstra.

În cursul vizitei sale în Grecia, Nero a câștigat, în total, o mie opt sute de premii, printre care o cunună de țelină, o coroană de iederă – și mari cantități de comori grecești, pentru Domus Aurea, palatul pe care și-l înălțase după incendiu. Casa de Aur avea pe trei laturi colonade de câte o mie cinci sute de metri lungime și o statuie înaltă de aproape patruzeci de metri a zeului-soare – cu chipul lui Nero. În sfârșit putea să „trăiască și el ca omul”, se pare că ar fi mărturisit împăratul cu prilejul finalizării lucrărilor la mica sa *dacha*. Dar după moartea lui Nero totul s-a dărâmat, iar pe o latură a terenului se află astăzi Colosseumul. Nero și-a cumpărat dragostea maselor ridicându-le clădiri publice (supermarket, studiu de fitness, oază de wellness). Un adevărat împărat al poporului, care se bucura de victorii alături de echipa sa de vizită („Green team”, un club susținut prin tradiție de muncitorii romani), și veșnic neconsolat în înfrângeri.

În vremea aceea, însă, toată aristocrația și comandanții armatelor din provincii erau în mare fierbere, din pricina risipei făcute de împărat și a dezinteresului manifestat față de problemele politice, care subțiaseră bugetul în așa măsură, încât solda abia mai putea fi plătită. Iar Nero ce putea face, între timp? Ei bine, își pregătea minuțios viitoarea sa carieră de cimpoier, balerin și interpret la fluier. Și nu și-a ieșit din fire decât când guvernatorul Galliei l-a declarat un mizerabil interpret la liră și a separat provincia, cu tot cu armată. Dorindu-și cu ardoare să îi recâștige de partea sa pe toți dezertorii, lui Nero i-a venit strălucita idee de a se înfățișa trupelor dezbrăcat, fără nicio armă, plângând în hohote. Nero, înclinat spre o viață periculoasă. Dar, din fericire, a putut fi potolit la timp.

Prin ultima sa ordonanță, Nero a cerut formarea unei armate de femei, recrutate în grabă din rândurile prostituatelor locale. Astfel, fiecare parașută a primit un topor

de luptă, ca să poată sta în calea gărzii pretoriene dezertoare, dar, prea târziu, deoarece nici măcar străjerii palatului nu se mai aflau la post. Dispăruseră chiar și prietenii, oricum rămași foarte puțini la număr – mulți fuseseră executați sau siliți să se sinucidă, în ultimii ani: bătrânul Seneca, Petronius și poetul Lucan. Astfel, Nero ajunsese să bântuie singur prin palat, gândindu-se serios să se arunce în Tibru, când i-au ieșit în cale chiar ultimii supraviețuitori: favoritul Sporus, șeful cancelariei și ministrul său de finanțe, Phaon. Și cu toții s-au refugiat în nordul Romei, în vila lui Phaon. Mai aveau de băut doar apă sălcie și au hotărât să îl măsoare cu atenție pe Nero, să îi sape o groapă de dimensiuni potrivite și să îi aștepte pe pretorienii, tremurând din toate încheieturile. Deodată, tropot de copite.

Ne întoarcem în câteva minute, cu următoarele subiecte: Va reuși Nero să scape? Sau va muri ca un bărbat? Și atunci, cine va mai plăti operația lui Sporus de schimbare de sex? Rămâneți aproape – revenim în curând!

Muzica: Văd în inima ta vremuri bune, vremuri rele, văd o viață, care începe de la capăt. La vremuri bune, la vremuri rele, prin iubire și prin durere, soarta ta va fi hotărâtă...

Reclamă. Apoi, din nou jingle introductiv.

Bine ați revenit la „Nero – marea finală!”

Deodată, tropot de copite. E gata: Nero a mai încercat o dată lama pumnalului, dar tot nu s-a încumetat, plângându-și de milă. „Ce mare artist dispăre odată cu mine!” a mai apucat el să rostească, în timp ce camarazii săi au preluat inițiativa și i-au înfipt cuțitul în grumaz.

Generic de final.